

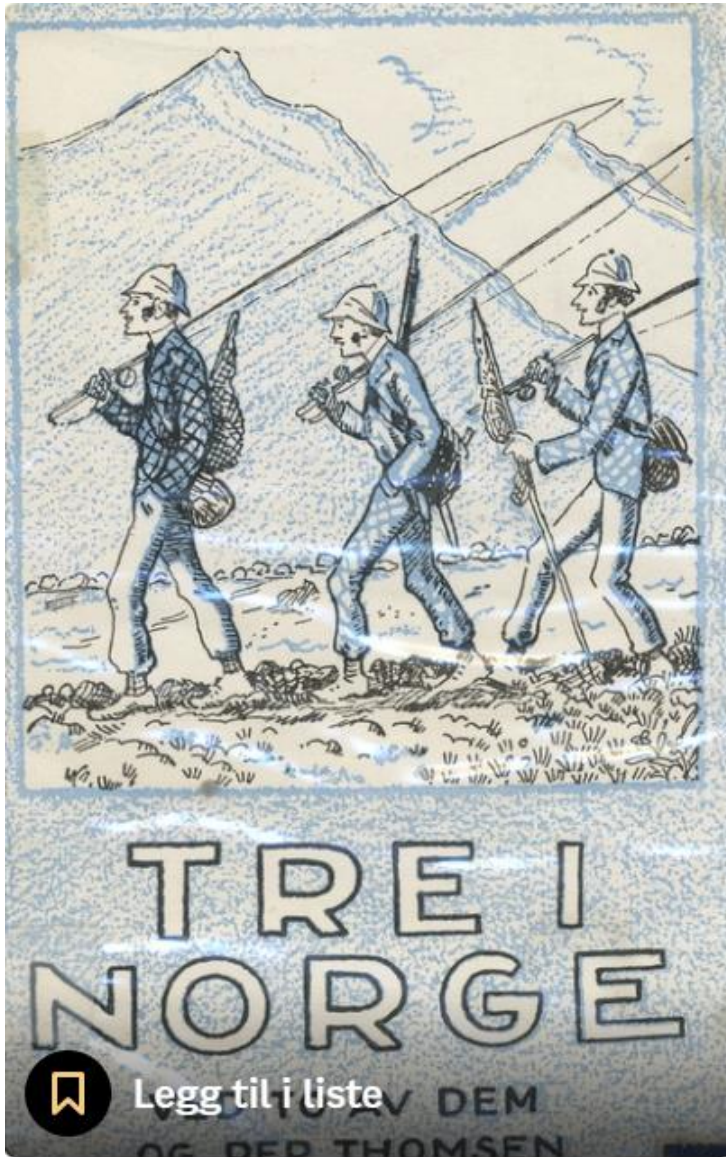
Endringer i friluftsliv og reiseliv i fjellet: Brukervolum og brukermangfold

Stian Stensland & Peter Fredman

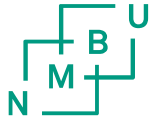
22.april. Seminaret «Villrein, ferdsel og allemansretten»

Foto: Per Häger / Länsmuseet Gävleborg

Clutterbuck & Lees 1882, 1884

- Slutten av 1800-tallet: "Oppdagelsen av friluftslandskapet"
- Tidlig 1900-tallet: "friluftsliv som nasjonsbygger"
- 1950-60-tallet: "friluftsliv i velferdssamfunnet"
- 2000-talet: "kommersialisering, globalisering, økoturisme"

Motivasjon for og verdier av friluftsliv

- Mange motivasjonsgrunner
(eks. naturopplevelser, avslapping, spenning, sosialt, identitet)

Verdier

- Helseeffekt for individet (psykisk og fysisk)
- Økt livskvalitet
- Samfunnsøkonomiske «innsparinger»
  - Redusert sykefravær, minskede helseutgifter.
- Økt produktivitet/yrkesdeltagelse etc.
- «Sunne verdier» og bryr seg om naturen
- Lokaløkonomiske virkninger (forbruk)

Friluftsliv i Norge. Status og historisk utvikling 1970-2021

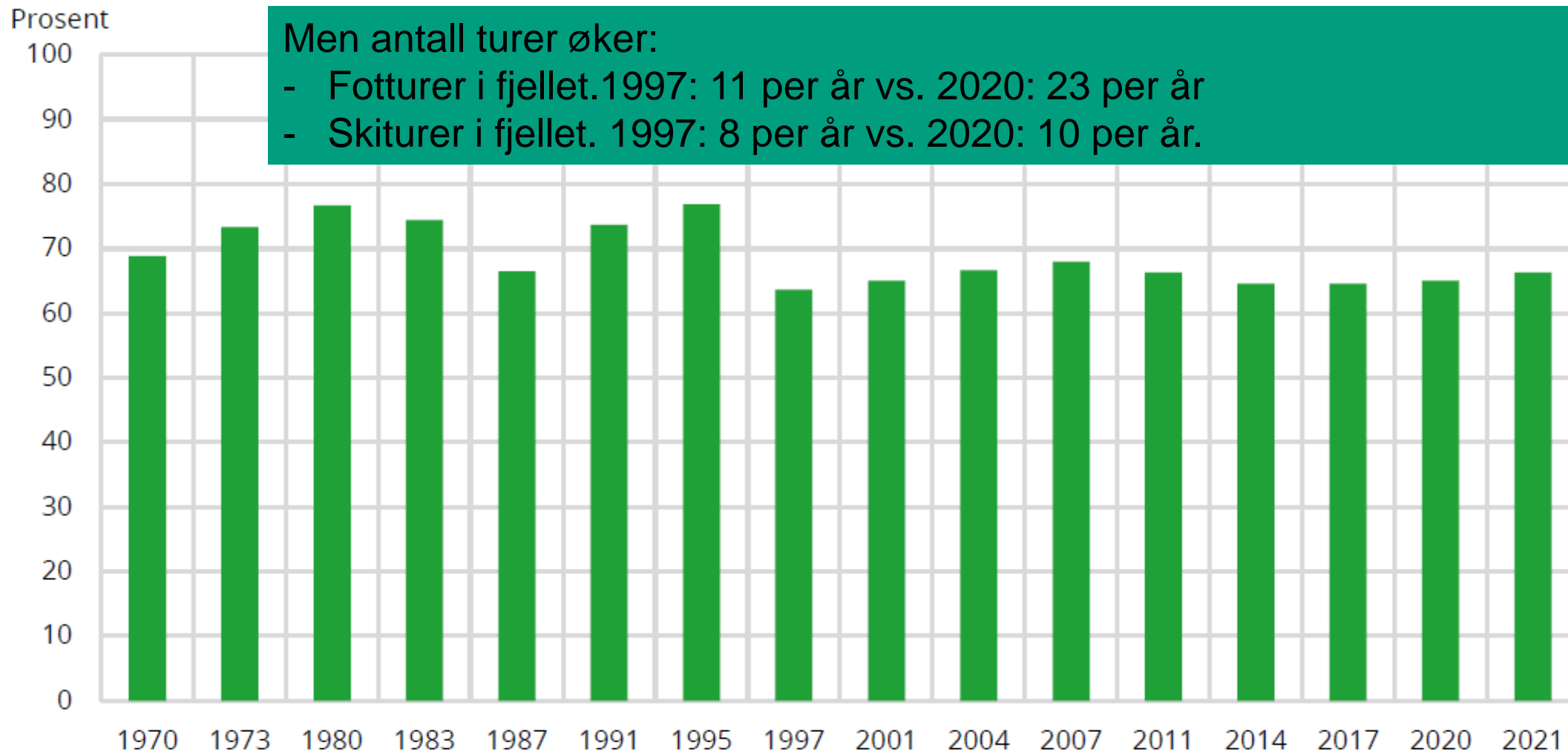
(Dalen & Oppøyen 2023. SSB)

- **Andelen som utøver friluftsliv i Norge er stabil/lett synkende (men befolkningen har økt 40%!)**
  - Frekvensen hos de aktive øker/er stabil.
- **Stor variasjon i befolkningen.**
  - Sosiodemografi - inntekt , alder, utdanning, kulturell bakgrunn etc.
  - Yngre høyest deltagelse
  - Eldre økt sin deltagelse betraktelig.
- **Friluftsliv har solid fotfeste i befolkningen, men variasjon i grupper og aktiviteter over tid.**

Figur 3.1 Andel av befolkningen 16-74 år som har gått på lengre fotturer eller på ski i løpet av de siste 12 måneder

Kilde: Ferie- og friluftslivsundersøkelsen 1970 og 1973 og Levekårsundersøkelsen EU-SILC 1980-2021. Statistisk sentralbyrå.

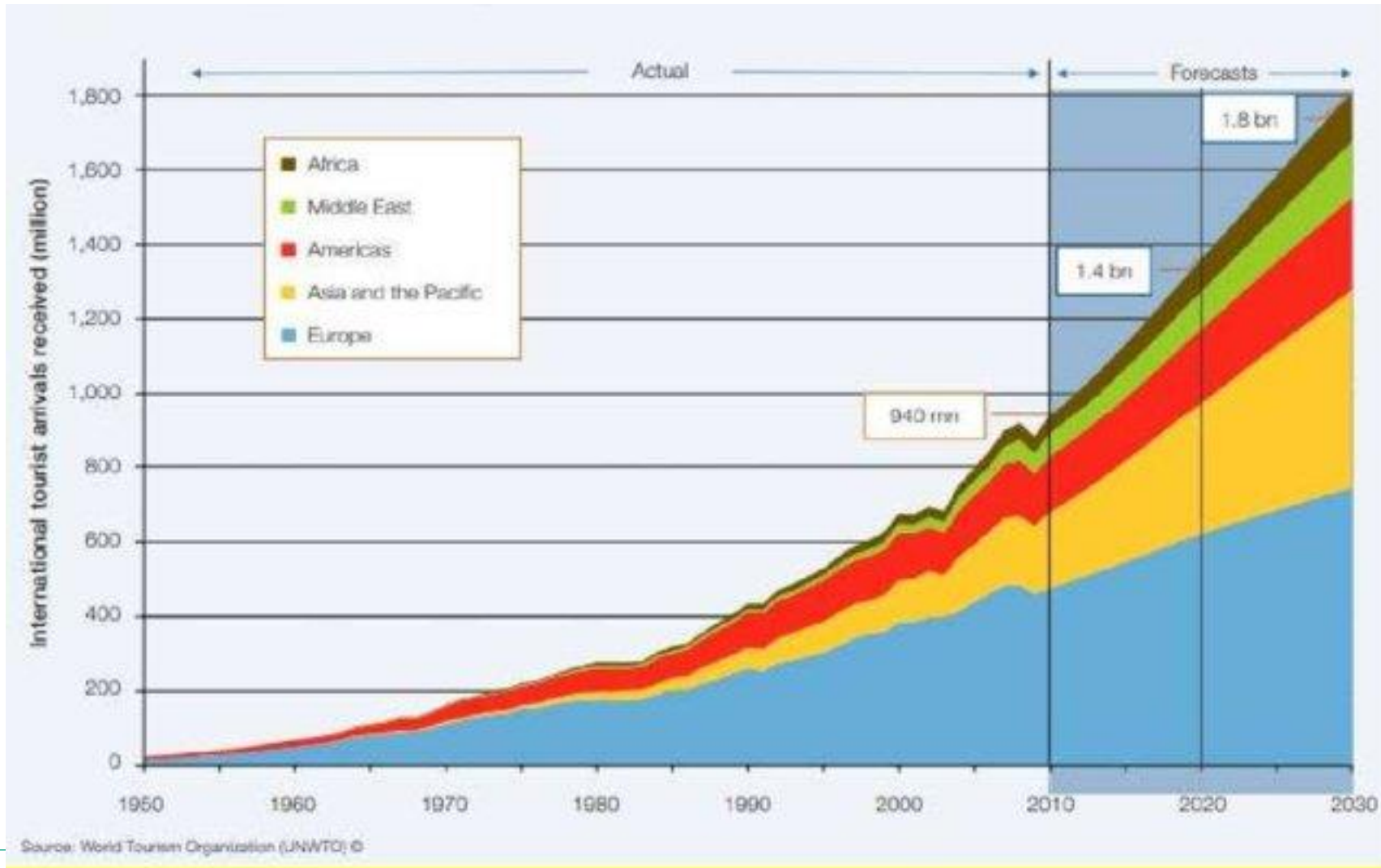
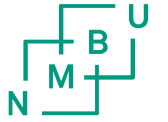
Rekordmange DNT-medlemmer: – I naturen kan man finne roen

Aldri før har Den Norske Turistforening (DNT) avsluttet året med så mange medlemmer. Økningen er størst blant unge nordmenn.

Dagsavisen 26.12.2023

Sterk vekst i turismen globalt

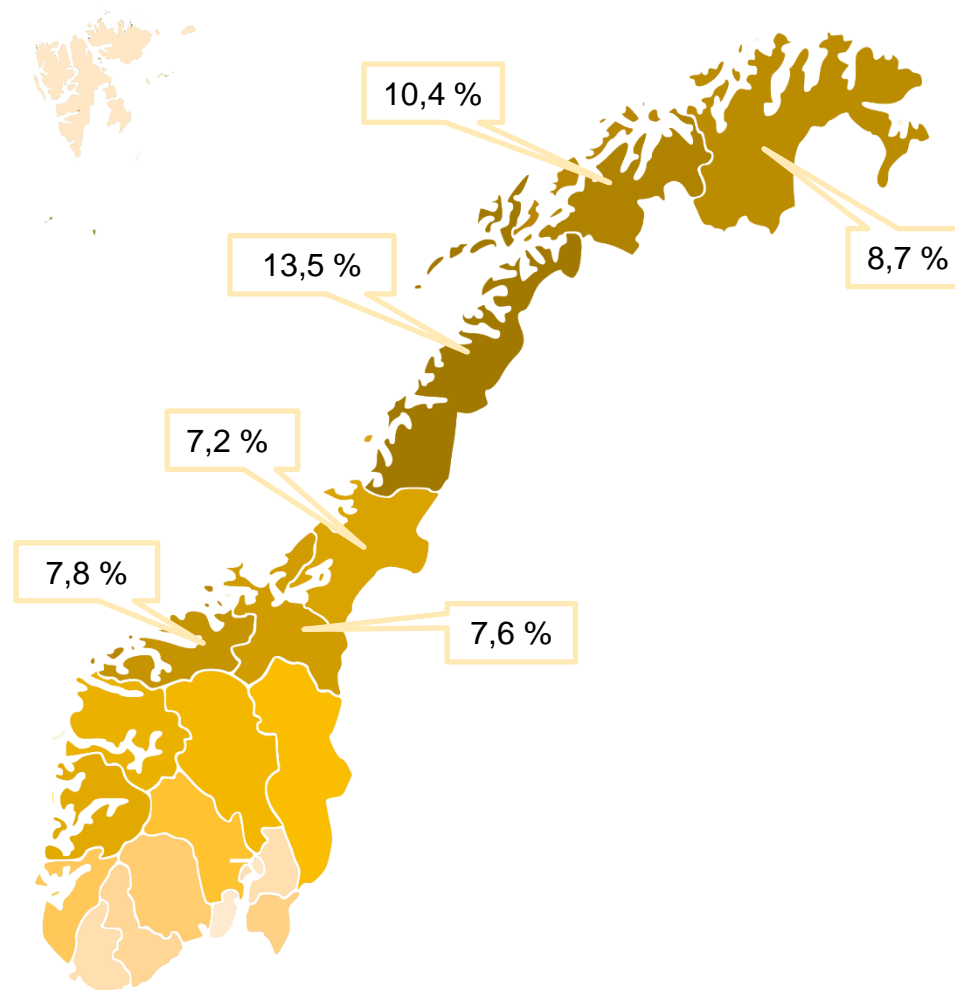

Naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge

- Om lag 3000 bedrifter som «tilbyr aktiviteter i naturen mot betaling»
- Kompetanse, sysselsetting og inntekter i distriktene
- Ca 30% i eller ved nasjonalpark
- Nasjonalparker positivt for turismeutvikling i Norge (73%).

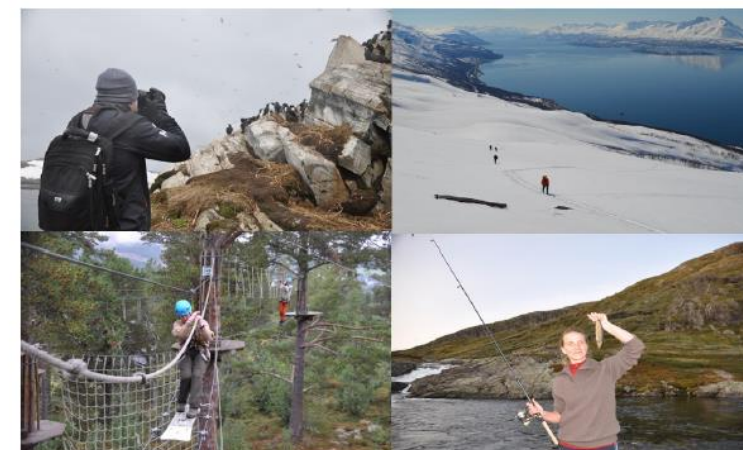

2018
ISSN 2535-2806

MINA fagrapport 52

**Naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge.
Statusoversikt, resultater og metode fra
en nasjonal spørreundersøkelse**

Stian Stensland
Knut Fossgard
Benjamin Bergsnov Hansen
Peter Fredman
Inga-Britt Morken
Gry Thyrestrup
Jan Vidar Haukeland

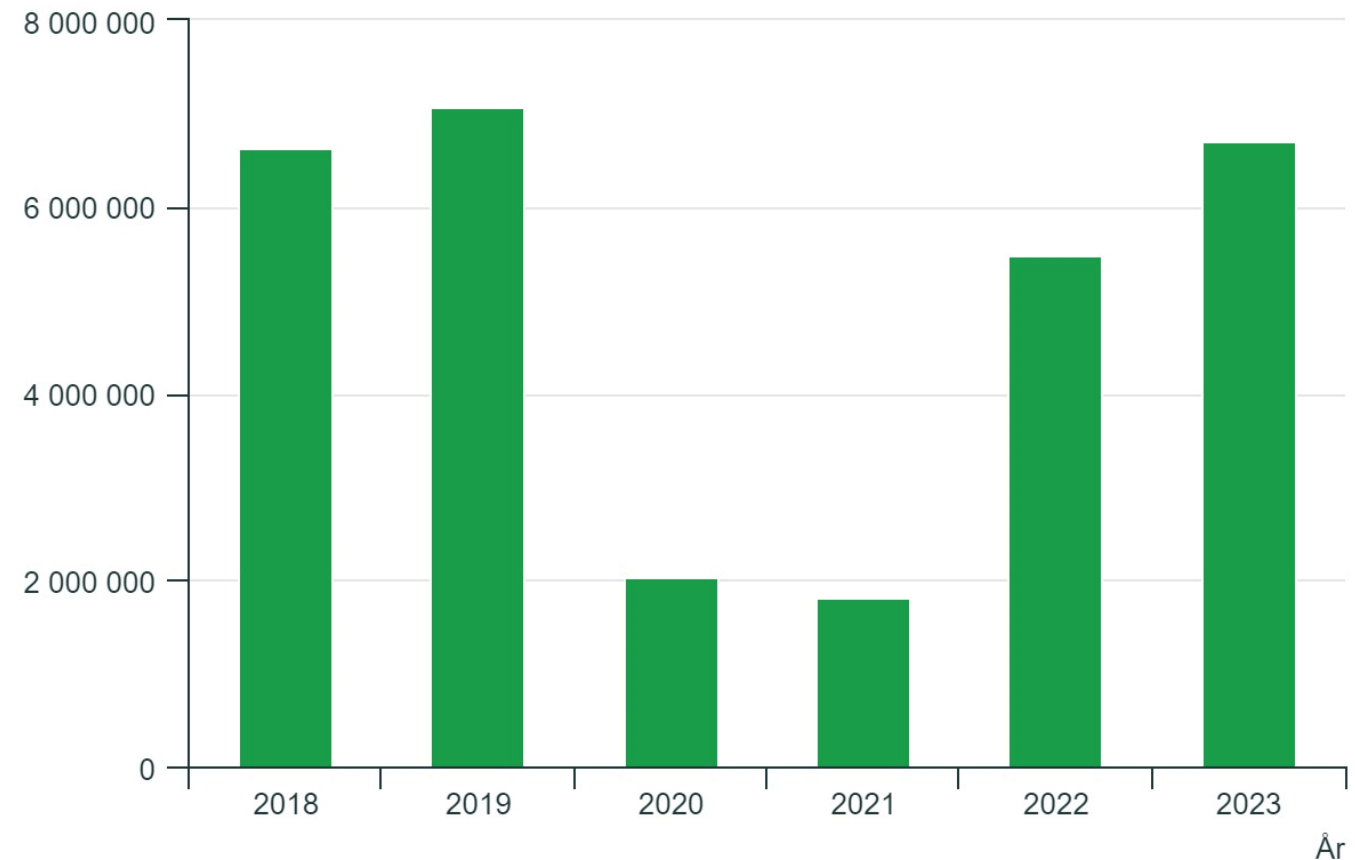
(Stensland et al. 2018)

Reiselivet i Norge

- Ny rekord: Nordmenns reiseaktivitet økte innenlands og utenlands i 2023 (SSB 2024)

Figur 1. Utenlandske overnattingar på hotell. 2018-2023

Utenlandske hotellovernattingar

Kjelde: Overnattingar, Statistisk sentralbyrå

Hver mann si hytte?

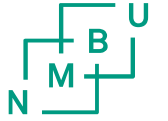
- 450.000 fritidsboliger i Norge (40% har tilgang til fritidsbolig)
- Regulert arealer > fordobling
- Hytta som «aktivitetsbase»

Vedums påskebeskjed: Bygg flere hytter!

– Kan ikke sette likhetstegn mellom å bygge flere hytter i Hallingdal og naturkrisen, hevder finansministeren.

Internasjonal satsing på norske friluftstradisjoner

Reiselivet
- en av 5 norske eksportsatsinger

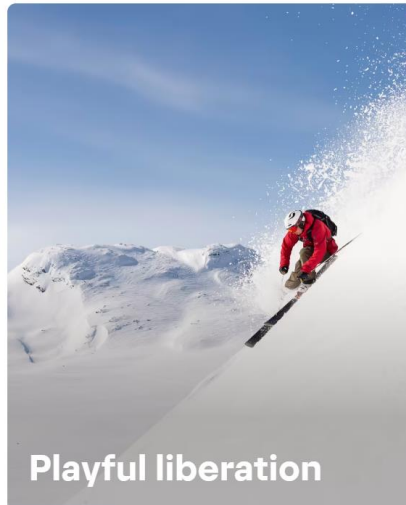

orway Innsikt / Nyhetsartikler / 2024 / Webinar om friluftsliv-satsingen 26. april kl. 10.00 /

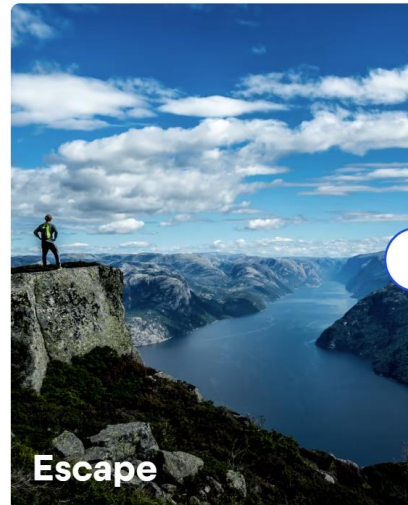
Segmentene

Energy

Playful liberation

Escape

Vil du høre mer om status på arbeidet på friluftsliv-satsingen i Innovasjon Norge?

Drivere (megatrender) av utviklinga

Sosiale trender

- Befolkningsvekst
- Endringer i husholdningenes sammensetning
- Aldrende befolkning
- Helse og velvære
- Urbanisering
- Endring av arbeidsmønster
- Kjønn
- Økt kulturelt mangfold
- Verdier og livsstil

Miljømessige trender

- Klimaendringer
- Arealbruk og -endringer

Økonomiske trender

- Vekst i utviklede økonomier
- Vekst i fremvoksende økonomier
- Delingsøkonomi
- Drivstoffkostnader

Politiske trender

- Politisk turbulens, krig og terrorisme
- Endringer i grensebestemmelser
- Helserisiko
- Geopolitikk

Teknologiske trender

- Transport
- Avansert/høytteknologisk utstyr
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)

Norwegian University of Life Sciences
Faculty of Environmental Sciences and Natural Resource Management

2017
ISSN: 2535-2806

MINA fagrapport 42

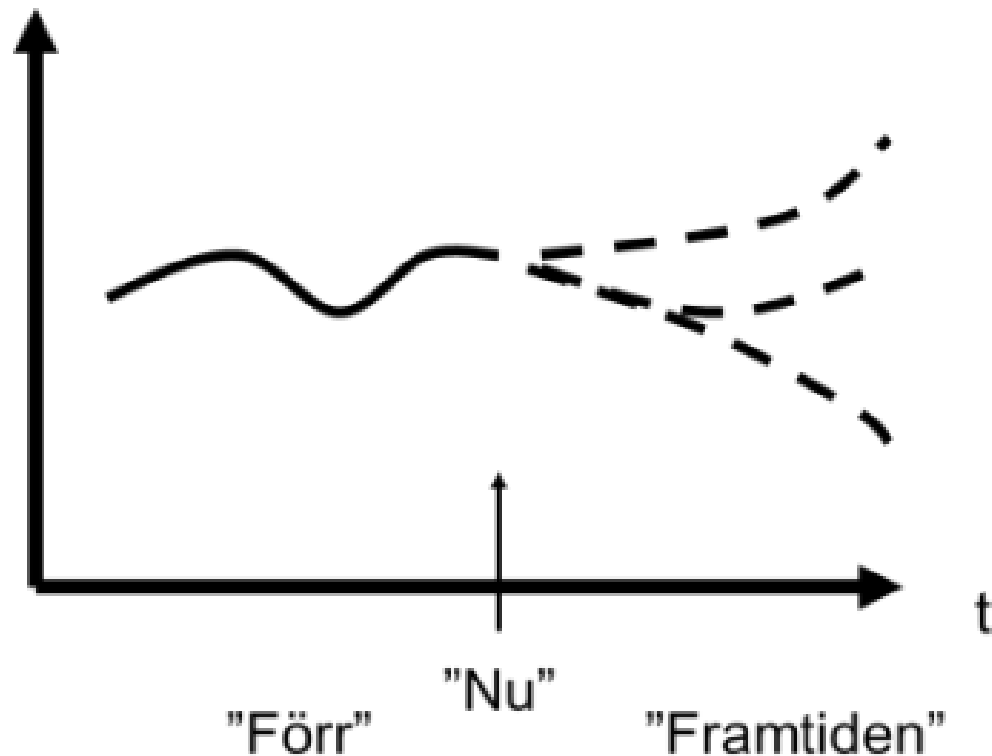
Tourism megatrends, a literature review focused on nature-based tourism

Yasmine Mounir Elmahdy
Jan Vidar Haukeland
Peter Fredman

Hva med framtida?

- ✓ Se bakover – speide framover
- ✓ Spør ulike grupper
- ✓ Spør "eksperter"
- ✓ Observer hva som faktisk skjer

Fysiske aktiviteter
i natur (helse,
velvære)

Guidede
opplevelser og
kurs i naturen

Bærekraftig og
ansvarlig reising

Oppleva lokal
kultur og lokal mat

Digital
markedsføring,
planlegging og
booking

«Soft adventure»

NORWAY	Freq	SWEDEN	Freq	FINLAND	Freq	EUROPEAN ALPS	Freq	WESTERN USA	Freq
Biking	12	Biking	11	Biking	7	Biking	9	Biking	5
Hiking	10	Hiking	8	Hiking	4	Hiking	7	Hiking, walking, backpacking	4
Skiing	9	Running (in wilderness)	4	Canoeing, kayaking	2	Skiing	4	Distance running, trail running	3
Kayaking, paddling	6	Skiing	3	Fishing	2	Nature excursions	3	Paddling	3
Fishing	5	Kayaking	3	Frisbee golf	2			Photography	2
Bird watching	3	Multiport (swimrun)	2	Husky, reindeer rides	2			Motorized activities	2
Friluftsliv	2	Skating (in wilderness)	2	Nature photography	2				
		Bird watching	2						

Polarisering og diversifisering i friluftsliv og reiseliv

- Voksende andel passive nordmenn
- De aktive mer aktive
- Nye aktiviteter vokser, bl.a. pga
  - Økonomi
  - SoMe
  - Teknologi/utstyr
  - Sosial identitet

Langsiktig virkning av COVID?

Elsykk **Summørsposten** Nyheter Næringsliv Sport Kultur Meninger E-avis Folk Søk i dødsannonser TV

SKEI I GAUST
etterspørsel.

Vil forby kiting i flere fiellområder

Bergans ADVENTURES

Stiløping fra hytte til hytte i Jotunheimen

NESTE AVREISE: 08.08.2024

Løpetur i Jotunheimen

PRIS KR 6490,- Faktura via e-post	ANTALL DAGER: 4	PÅMELDINGSFRIST: 15.06.2024	TURGUIDE: MALI FRYDENLUND
---	---------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Diversifisering/mangfold av brukere

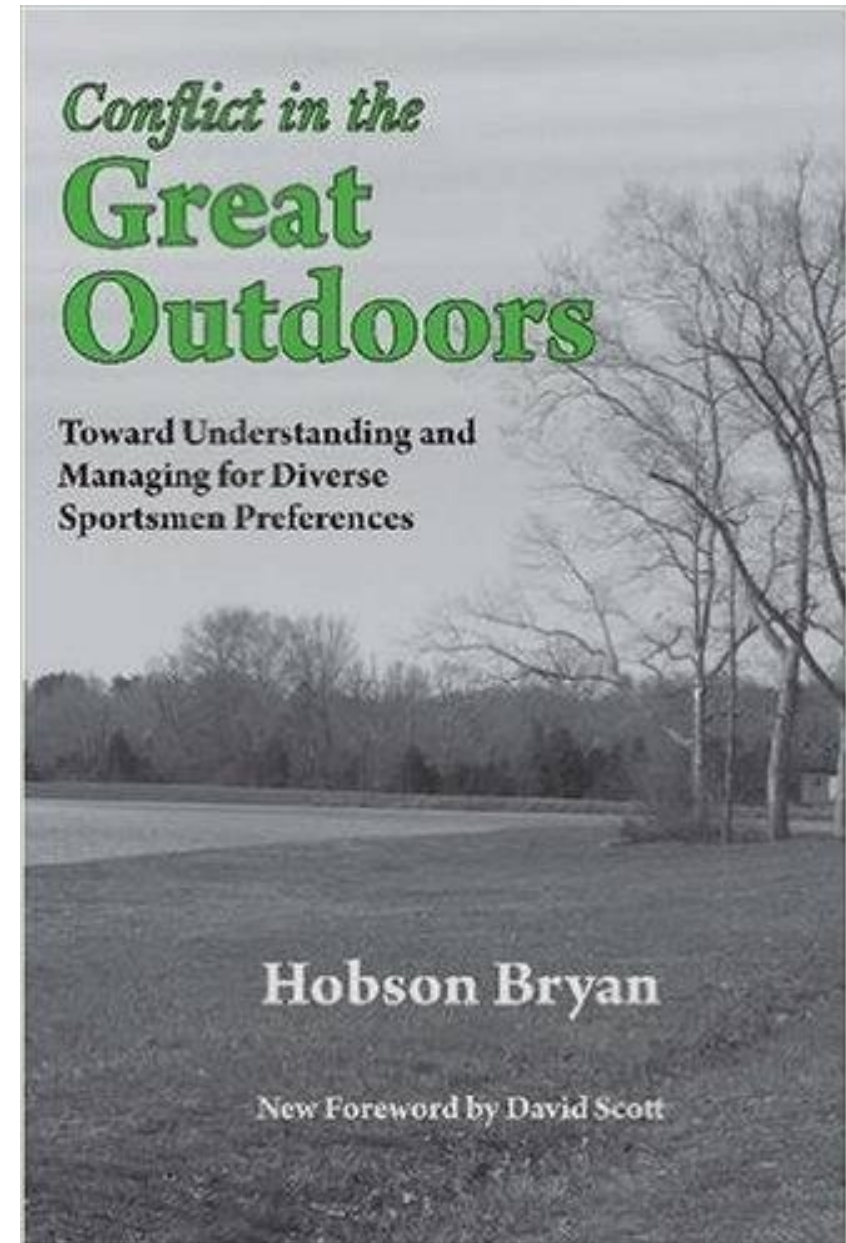
- På tvers av aktiviteter
- Innad i aktivitetene

Gjennomsnittsbrukeren eksisterer ikke! (Shafer 1969)

Spesialisering - rammeverk for å forstå brukerne
(Bryan 1977,1980, Scott & Schafer 2001)

Skala fra «nybegynner til ekspert».

- Atferd
- Ferdigheter/kunnskap
- Involvering (identitet)

Bryan 1980

Takk for meg!

Spørsmål og kommentarer?

“The problem with game management is not how we shall handle the deer – the real problem is one of human management. Wildlife management is comparatively easy; human management difficult”

Aldo Leopold (1949). A Sand County Almanac.